

УДК 37.013.2

## ОРГАНІЗАЦІЯ ДІАЛОГОВОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ «ІНОЗЕМНИЙ АБІТУРІЄНТ – ВИКЛАДАЧ»

Проскуркіна Я.І.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У статті обґрунтовується доцільність організації педагогічної взаємодії на основі діалогу між викладачем і іноземним абітурієнтом. На основі узагальнення підходів у психолого-педагогічній літературі уточнено зміст поняття діалогова педагогічна взаємодія «іноземний абітурієнт-викладач». Зосереджено увагу на специфічних характеристиках діалогової педагогічної взаємодії «іноземний абітурієнт-викладач». Досліджено роль викладача мови в організації діалогової педагогічної взаємодії з іноземними абітурієнтами. Розглянуто організаційні форми діалогової педагогічної взаємодії у роботі з іноземними абітурієнтами.

**Ключові слова:** взаємодія, іноземний абітурієнт, куратор, педагогічна взаємодія, педагогічне спілкування.

**Постановка проблеми.** Розвиток української системи освіти відбувається в контексті реалізації «Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року», зміст якої орієнтує на формування особистості, яка «орієнтується в реаліях і перспективах соціокультурної динаміки, підготовлена до життя в постійно змінюваному, конкурентному, взаємозалежному світі» [1]. Це ставить нові вимоги до організації виховної роботи в університеті. Найскладнішим напрямком зазначеної роботи є іно-

земні абітурієнти. Виховна робота з іноземними абітурієнтами спрямована на формування культури міжособистісного спілкування, толерантності, прищеплення і розвиток загальної культури шляхом їх залучення до української національної культури, звичаїв і традицій. Реалізація цих завдань, на наш погляд, позитивно вирішується завдяки потенціалу діалогової форми педагогічної взаємодії викладача і іноземного студента.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Слід зазначити, що в педагогічній літературі

постійно обговорювалися питання педагогічної взаємодії між суб'єктами навчального процесу (І. Андрощук, І. Зимня, І. Зязюн, М. Євтух). Аспекти взаємодії викладача з іноземними студентами досліджені у роботі Д. Арсенєва, М. Іванової, Н. Тіткової. Науковці підкреслюють, що якість підготовки майбутніх іноземних фахівців, успішність їхньої адаптації нерозривно пов'язані і багато в чому визначаються характером взаємодії педагогів з іноземними студентами. Саме тому всебічна теоретична розробка проблеми взаємодії суб'єктів освітнього процесу в університеті набуває особливої значущості.

**Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми.** Разом з тим недостатньо висвітленим залишається питання діалогової педагогічної взаємодії викладачів у роботі з іноземними абітурієнтами і форми її реалізації.

**Мета статті.** Головною метою цієї роботи є розкрити зміст і специфічні характеристики діалогової педагогічної взаємодії «іноземний абітурієнт-викладач», а також розглянути організаційні форми діалогової педагогічної взаємодії у роботі з іноземними абітурієнтами.

**Виклад основного матеріалу.** Навчально-виховний процес передбачає спільну діяльність викладачів і іноземних студентів. Ураховуючи положення особистісно орієнтованого підходу, за якого навчально-виховний процес спрямований на розвиток особистості учня, вважаємо, що педагогічна взаємодія має найбільший педагогічний ефект, якщо вибудовується через діалог. У ході діалогової педагогічної взаємодії відбувається взаємообмін інформацією, засвоєння соціокультурного досвіду, пізнання особистості учнів, здійснення виховних впливів тощо.

І. Зимня зазначає, що педагогічна взаємодія характеризується активністю, усвідомленістю, цілеспрямованістю взаємних дій обох сторін – учня і вчителя, які виступають у ролі позицій суб'єктів співробітництва і спілкування. При цьому одна позиція виявляє роль учителя, викладача, вихователя, наставника, а інша – роль учня, студента [2, с. 282; с. 313]. Викладач, який є організатором діалогової педагогічної взаємодії, визначає її зміст, організаційні форми та методи з урахуванням особистісних характеристик, суб'єктивного досвіду учнів. З позицій особистісно орієнтованого підходу викладач і іноземний студент є рівноправними учасниками співробітництва і діалогу культур. Співпрацю і діалогову педагогічну взаємодію можна організувати в атмосфері довіри і взаєморозуміння. І. Зязюн наголошує: «спілкування педагога з учнями ґрунтується на принципах взаємної доброзичливості, принциповості і відповідальності. У спілкуванні педагог мусить обов'язково збагачувати учнів інтелектуально, морально, естетично, діяльнісно. Звичайно, педагог цього не виконає або виконає недоброякісно, якщо не володітиме системою умінь, навичок, необхідних для правильного пізнання й оцінки інших людей» [3, с. 118].

Робота з іноземними абітурієнтами висуває до викладачів, які співпрацюють з таким контингентом, особливі вимоги, що обумовлені міжкультурним характером спілкування іноземних абітурієнтів з викладачами. Ідеться, зокрема, про високий рівень педагогічної майстерності, від яко-

го залежить уміння донести складний навчальний матеріал з урахуванням ментальності іноземних абітурієнтів, їхніх лінгвістичних і психологічних особливостей; про низку особистісних якостей, що визначають ефективність педагогічного спілкування: неупередженість, повагу, відкритість до культурної різноманітності учнів, здатність розуміти їхній психологічний стан і співпереживати.

Специфічність допрофесійної підготовки визначає особливу роль викладача мови в організації діалогової педагогічної взаємодії з іноземними абітурієнтами. Зазвичай викладачі мови, які беруть на себе основне навантаження у спілкуванні з іноземними абітурієнтами, є кураторами груп. Більш коректним у нашому випадку є поняття «наставник». Під наставництвом розуміють форму підготовки і цілеспрямованого виховання, здійснювану наставником, який уводить у сферу соціально-психологічних стосунків, через які відбувається реалізація професійної ролі [4, с. 227].

Наставництво іноземних абітурієнтів – це процес підтримки особистості іноземного абітурієнта на шляху його входження у нове академічне і соціокультурне середовище, професійного становлення і розвитку власного потенціалу. Наставник допомагає своїм вихованцям більш ефективно адаптуватися до вимог навчально-виховного процесу, спрямовує, консультує, радить, переконує, тобто забезпечує супровід їхньої навчальної діяльності, організує виховну роботу, ділиться досвідом, знаннями, підтримує іноземних абітурієнтів у нових академічних і соціокультурних умовах. Таким чином, викладач-наставник виконує роль провідника нової культури, «агента» соціалізації іноземних абітурієнтів.

Здійснення обов'язків у якості викладача-наставника потребує вдосконалення психолого-педагогічної підготовки. Викладач-наставник орієнтується на вже наявний соціокультурний досвід, моральні та психологічні якості, життєві цінності студентів. Викладач-наставник вибудовує свою стратегію взаємодії з іноземним абітурієнтом, виходячи з того, що перед ним особистість із певним соціокультурним досвідом, життєвими цінностями, психологічними якостями.

Педагогічна взаємодія між іноземним абітурієнтом і викладачем-наставником реалізується в різних формах аудиторної і позанавчальної діяльності, що забезпечує іноземним абітурієнтам оптимальні умови для вивчення мови, адаптації до нового академічного і соціокультурного простору. Використання різних форм навчання дає можливість застосування традиційних і інтерактивних методів, зокрема, рольових ігор, дискусій, крос-культурних тренінгів, що сприяють організації діалогової педагогічної взаємодії викладача і іноземних абітурієнтів, і ґрунтуються на використанні слова, почуттєвого сприйняття, взаємодія суб'єктів освітнього процесу.

Позанавчальна діяльність охоплює більш різноманітні і природні форми роботи, зокрема, залучення іноземних абітурієнтів до підготовки позааудиторних заходів, організацію концертів, свят, навчальні екскурсії, проведення індивідуальних та групових бесід з питань навчального процесу, міжнаціональних відносин, стану здоров'я і медичного обслуговування, актуальних життєвих проблем, складнощів, перспектив, мо-

рально-ціннісних орієнтирів майбутньої професії тощо. Такі форми роботи сприяють удосконаленню мовлення іноземних абітурієнтів у природному спілкуванні, активізують мотиви навчання, розкривають внутрішній потенціал іноземних абітурієнтів. Атмосфера причетності, турботи й захищеності прискорює процеси їхньої адаптації. Індивідуалізація роботи, урахування особистісних характеристик дозволяє досягти оптимального результату в навчально-виховному процесі.

**Висновки і пропозиції.** Таким чином, організація діалогової педагогічної взаємодії «іноземний абітурієнт-викладач» є важливим складни-

ком навчально-виховного процесу допрофесійної підготовки, взаємодією іноземного абітурієнта і викладача, які виступають суб'єктами співробітництва і спілкування. Організація такої взаємодії вимагає від викладача вдосконалення психолого-педагогічної підготовки і теоретичних знань з етнопсихології та етнопедagogіки. Реалізація педагогічної взаємодії між іноземним абітурієнтом відбувається у різних формах аудиторної і позанавчальної діяльності. Подальші наукові пошуки вбачаємо в дослідженні особливостей організації педагогічної взаємодії з різними етнічними групами іноземних абітурієнтів

### Список літератури:

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25.06.2013 № 344/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
2. Зимняя И. А. Педагогическая психология / Ирина Алексеевна Зимняя. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. – 480 с.
3. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін. / за ред. І. А. Зязюна. – К.: Вища шк., 1997. – 349 с.
4. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / [авт.-уклад. Гончаренко С. У.]. – К.: Либідь, 1997. – 375 с.

**Проскуркина Я.И.**

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко

## ОРГАНИЗАЦИЯ ДИАЛОГОВОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ «ИНОСТРАННЫЙ АБИТУРИЕНТ – ПРЕПОДАВАТЕЛЬ»

### Аннотация

В статье обосновывается целесообразность организации педагогического взаимодействия на основе диалога между преподавателем и иностранным абитуриентом. На основе обобщения подходов в психолого-педагогической литературе уточнено содержание понятия диалоговое педагогическое взаимодействие «иностраный абитуриент-преподаватель». Раскрыты специфические характеристики диалогового педагогического взаимодействия «иностраный абитуриент-преподаватель». Исследована роль преподавателя языка в организации диалогового педагогического взаимодействия с иностранными абитуриентами. Рассмотрены организационные формы диалогового педагогического взаимодействия в работе с иностранными абитуриентами.

**Ключевые слова:** взаимодействие, иностранный абитуриент, педагогическое взаимодействие, педагогическое общение, куратор.

**Proskurkina Y.I.**

Taras Shevchenko National University of Kyiv

## ORGANIZATION OF INTERACTIVE PEDAGOGICAL COOPERATION «FOREIGN STUDENT – TEACHER»

### Summary

The article proves the expediency of organizing pedagogical cooperation through dialogue between a teacher and a foreign student. The content of the notion of the interactive pedagogical cooperation «foreign student-teacher» is clarified on the basis of generalization approaches in psychological and pedagogical literature. The specific characteristics of interactive pedagogical cooperation «foreign student-teacher» are emphasized. The role of a language teacher in the organization of interactive pedagogical cooperation with foreign applicants is considered. The organizational forms of interactive pedagogical cooperation with foreign entrants are viewed.

**Keywords:** interaction, foreign student, pedagogical interaction, pedagogical communication, tutor.